

X. СЕДНИЦА
ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

држана 22. септембра 1921. године у Београду.

Председавао прво Потпредседник др. **Грегор Жерјав**, затим повоизабрани Потпредседник др. **Светислав Поповић**.

Заменик секретара др. **Љуба Поповић**.

Присутни господа: Министар Финансија др. **Коста Кумануди** и Министар Пољопривреде и Вода **Иван Пуцељ**.

Референти: **Богдан С. Богдановић**, вршилац дужности Генералног Директора Дирекције Царина и др. **Фран Господиетић**, шеф Генералне Дирекције Царина.

(Почетак у 10 и 45 часова пре подне.)

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Господо, пошто има довољан број присутних чланова одбора, отвара седницу. Молим господина **Поповића**, да изволи прочитати Записник IX. седнице Законодавног Одбора.

Заменик секретара др. **Љуба Поповић** чита Записник IX. седнице Законодавног Одбора.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Господо, како нема примедба сматрам, да је Записник одобрен.

Пре него што пређемо на прву тачку дневнога реда, избор Председништва и секретара, част ми је на упит господина **Ђоновића** на последњој седници: јесу ли све уредбе предате Законодавном Одбору у року од 1 месеца — да изјавим, да је господин **Ђоновић** прегледао Протокол Уредаба, на ми је јавио резултат овога прегледа. Ја нисам успео да ову ствар сам прегледам, али ми смо се у представничком одбору пре седнице сложили, да један одсек ад хоц из пар чланова Законодавног Одбора ову ствар истражи и свој извештај поднесе Законодавном Одбору. Ако се господа слажу с тим, ја бих предложно, да уђу у тај одсек господин **Светислав Поповић**, **Фехим Курбеговић** и господин **Јован Ђоновић** у смислу споразума у представничком одбору. Прима ли Одбор овај предлог? (Прима.)

Прелазимо на прву тачку дневнога реда, а то је на избор Председништва. Тај избор извршиће се тајним гласањем. Господа чланови одбора добиће листиће и гласаће се једном листом одједанпут за избор целокупног Председништва.

Молим господина **Курбеговића** и дра. **Лазу Марковића** за скрутинијум.

(Настаје избор Председништва тајним гласањем. — После гласања.)

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: Изволите чути, господо, резултат гласања.

Др. **Лаза Марковић**: Гласало је свега 17 посланика — чланова Законодавног Одбора. Од 17 предатих гласачких листића, 5 је било празних. Дванаест гласачких листа дале су овај резултат: за Председника добио је господин **Миша Трифуновић** 12 гласова; за I. Потпредседника добио је господин др. **Светислав Поповић** 11 гласова, а го-

сподни др. **Грегор Жерјав** 1 глас. За II. Потпредседника добио је господин **Осман Виловић** 12 гласова. За секретара добио је господин др. **Павле Чубровић** 12 гласова.

Потпредседник др. **Грегор Жерјав**: У смислу Пословника, изабран је Председником Законодавног Одбора господин **Миша Трифуновић** са 12 гласова. За I. Потпредседника изабран је господин др. **Светислав Поповић** са 11 гласова. За II. Потпредседника изабран је господин **Осман Виловић** са 12 гласова, а за секретара господин др. **Павле Чубровић** са 12 гласова.

Пошто је господин **Миша Трифуновић** одсутан, молим господина I. Потпредседника, дра. **Светислава Поповића**, да преузме Председништво.

Потпредседник др. **Светислав Поповић** (заузимајући Председничко место): Част ми је, господо, у име господина Председника и у име изабраних другова, захвалити вам на поверењу. Изјављујем, да ћемо, и моји другови у председништву и ја, својски потпомоћи господина Председника у његовом тешком раду; а господо чланове Законодавног Одбора молим, да нас помогну у нашем настојању, да овај тежки посао, који је Устав поверио Законодавном Одбору, што пре успешно довршимо.

Одређујем паузу од пет минута.

(Настаје пауза. — После паузе.)

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Прелазимо на другу тачку дневнога реда, — решавање о извештају I. одсека о уредбама, које се тичу извозних царина и царинских лежарина.

Реч има господин Потпредседник I. Одсека, др. **Жерјав**.

Потпредседник I. Одсека др. **Грегор Жерјав** чита извештај I. Секције Законодавног Одбора о Уредби о Изменама и Допунама Закона о општој Царинској Тарифи од 15. маја 1921. године »Службене Новине« бр. 116/21. (»Службене Новине« број 47.)

Овом Уредбом измењен је члан 22. Закона о Општој Царинској Тарифи. Пошто ове измене не задовољавају више Министарство Финансија, предлаже Одсек и решио је примити измене ове Уредбе у четири смера:

1. Стопа таксе лежарине утврђена је сада на 100 кгр., па се предлаже, да се рачуна од 10 кгр. бруто тежине. Тим се омогућује правилније наплаћивање лежарине док стопа сама остаје непромењена.

Господо, ако је досада ко имао робу, која је тежила 101 кгр. платио је за 200 кгр., а сада ће бити скала од 10—10 кгр. и то је правично.

2. Не наплаћује се царина у случајевима, где спор испадне у целини у корист декларанта или окривљенога, што до сада није било, али се осећало као велика неправичност.

У другом случају, господо, осећало се као велика кривица, ако је царинарница задоцнила са царинењем, или ако је без кривице декларанта тражила већу царину, па ако се касније доказало, да је декларант имао право, ипак је он плаћао огромну суму. То је сада исправљено.

3. Уведен је прекид наплате лежарине, кад се после становитог рока не изврши царинење, а то без кривице декларанта.

4. С разлога финансијских држава моментано не може подићи потребне магацине, а има довољно пошуде код приватних лица да такве магацине уступе царинарници на употребу, с условом, да им се у место најамнине призна извештај део наплаћене лежарине.

Сва ова четири предлога долазе у сусрет општим захтевима привредних кругова, па их је ради тога одсек прихватио.

Уредба од 15. маја 1921. године »Службене Новине« број 116. О изменама и Допунама Закона о општој царинској тарифи гласи према решењу одсека од сада овако:

»Члан 22. мења се и гласи:

Сва роба, која лежи у царинским магацинима и царинским истовариштима подлежи плаћању таксе лежарине.

Ова такса износи: за увозну робу после два дана слободног лежања:

1. за држање на царинском истоваришту (отвореном простору) 0.05 динара од 10 кгр. бруто дневно;

2. за лежање у царинским магацинима:

а) сва роба, изузимајући лако запаљиве и експлозивне, 0.10 динара од 10 кгр. бруто дневно;

б) лако запаљиве и експлозивне 0.20 динара од 10 кгр. бруто, дневно.

Лежарина за извозну робу износи после пет дана слободног лежања 0.03 динара од 10 кгр. бруто, дневно.

Тежине испод 10 кгр. рачунају се као 10 кгр.

Као дан лежања сматра се сваки започети календарски дан.

Ову таксу може Министар Финансија повећати, ако би се показало да је недовољна и да се роба нагомилала.

За робу, која је у царинско-кривичном или царинско-тарифском спору, неће се наплаћивати лежарина за време протекло од почетка до окончања спора, ако се спор реши у целини у корист окривљенога или декларанта. По овима стоји на вољу да у сваком случају, сем случаја кријумчарења, подићу робу из царинског магацина или истоваришта пошто за њу претходно плате царину, по ставу који су сами унели у декларацију, а за спорни вишак, односно и за новчане казне, до коначног решења спора положе гаранцију у готовом новцу или хартијама од вредности, које се у кауцију примају.

Када се декларација поднесе и озваничи у року предвиђеном за слободно лежање робе, прекида се право на наплату лежарине након петог дана после предаје робе у царински магацин и тај прекид траје све до онога дана закључно, у који је декларација предата Благајни Царинарница ради наплате дажбина, ако одоцњење у царинењу није проузроковао сам декларант.

Министар Финансија је овлаштен, да у случајевима, у којима приватна лица или предузећа

уступају своје магацине за искључиву употребу царинарница, може уговором, у место најамнине признати један део прихода од таксе лежарине, наплаћене одредбама овога члана.

Овај закон ступа на снагу десетог дана обнародовања у »Службеним Новинама«.

Известноцу одсека је част предложити Законодавном Одбору, да прими ову измену.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Отварамо о овоме расправу. За реч се пријавио господин **Ђоновић**.

Јован Ђоновић: Ви сте отворили расправу о овој Уредби, по ја не могу да расправљам пре него расправимо питање, које је покренуто на јучерашњој седници па и на данашњој, а о којем је било разговора на једној конференцији представника клубова, и најзад овде пред вама. Зпате, да је решено, да се образује један одбор, који има да испита, да ли су ове уредбе правоваљано стигле. Господо, пре него што се расчисти с овим питањем, ја држим, да о овој уредби не можемо расправљати. Ја налазим, да ове поднете уредбе нису дошле на време и ја сам већ скренуо био на то пажњу. Ради тога био је и образован посебан Одбор, који је требао да поднесе извештај, који би се имао примити, па онда да се о њима води дискусија.

Ова уредба заведена је у деловодни протокол Законодавног Одбора два дана доцније него то прописује чл. 130. Устава. У чл. 130. Устава каже се (чита): »У року од месец дана од проглашења Устава, Влада је дужна сровести све привремене законе, уредбе, правилнике и решења Министарског Савета и друга акта и одлуке са одређеним роком трајања законског значаја Законодавном Одбору на преглед«. Даље се каже овако (чита): »Неподнети привремени закони, уредбе, правилници и решења Министарског Савета и друга акта и одлуке са одређеним роком трајања законског значаја престају важити«.

Кад овако стоји ствар, кад овако прописује члан 130. Устава, а ја сам констатовао, да је ова уредба заведена 30. јуна т. ј. два дана доцније, јер је Устав обнародван 28. јуна, онда се не може о њој водити дискусија пре него је питање рока расчистићено. Ја тражим у интересу и нашега рада и нашега угледа, да не газимо одлуке, које смо донели пре 5 минута, него да их се држимо. То није у осталом ред, ја се од таквог начина поступања ограђујем; и уопште, ако будете тако радили и даље, изјављујем, да не могу учествовати у раду, јер не могу носити одговорност за њ.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Ако сам добро разумео, господин **Ђоновић** налази, да је повређен пословник, што сам отворио расправу пре него што се о томе питању расправило. Пошто не може о томе бити расправе по пословнику за Скупштину, који имаде важити и овде у Законодавном Одбору, не могу дозволити расправу о томе питању и као председник имам изјавити, да је дневни ред за данашњу седницу установљен јуче, те је господин **Ђоновић** могао јуче то питање покренути. Дневни ред седнице данашње утврђен је јуче и ја морам настојати око тога, да Одбор расправља питање, које је на дневном реду. (**Јован Ђоновић**: Може ли Скупштина расправљати о стварима, које забрањује Устав? — **Стјепан Барић**: Молим за реч!) Да ли господин посланик жели говорити о истој ствари? (**Стјепан Барић**:

Желим говорити о повреди пословника.) Ја не могу о томе дозволити говорити него само једном посланику.

Реч има господин Министар Финансија.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Господо, поводом говора господина Ђоновића, ја желим да утврдим, кога је дана ова Уредба од стране Министарства Финансија спроведена, посредним путем, али спроведена Законодавном Одбору. 25. јула ја сам, господо, упутио господину Министру за Уставотворну Скупштину и изједначење закона ово писмо:

»Министарство Финансија
Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца
Кабинет Министра Финансија.
Бр. 4782.

25. јула 1921. године,
Београд.

Господине Министре!

У одговору на Ваше писмо бр. 710. од 12. VII. част ми је доставити Вам

у прилогу под 1. списак привремених закона, Уредаба, Правилника, решења Министарског Савета, Економско-финансијског комитета итд. изданих по струци Министарства Финансија,

у прилогу под 2. текстове у списку наведених привремених закона, Уредаба итд.

Молим Вас да оба прилога изволите доставити Законодавном Одбору Народне Скупштине.

Господину Министру
за Уставотворну Скупштину.

Министар Финансија
Др. **К. Кумануди** с. р.

Према томе, господо, ја сам ову Уредбу још пре рока упутио Законодавном Одбору преко Министарства за Уставотворну Скупштину и изједначење закона.

Јован Ђоновић: На конференцији, коју су имали представници група, утврђено је, да се поступи овако како ја тражим. Због тога би господа, која су била на конференцији и својим решењем обавезали своје групе, требала сада да одрже оно, на што смо се споразумели; а ако то неће, онда значи да никакви споразуми, који се у овој кући учине, не важе.

Ја не бих хтео о овој ствари више да говорим, ма да би се о њој могло много више говорити.

Ја бих хтео само да се ова пракса не одомаћи, него да се држимо одлука, које смо донели.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Ја нисам обавештен о резултату конференције странака, па стога прекидам седницу за неколико тренутака, да се о тој ствари обавестимо и договоримо.

(После паузе.)

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Седница се наставља. Пре но што пређемо на праву част ми је упитати господо, да ли су споразуми, да господа новинарски известноци, који не могу да чују, приђу ближе у клубе, да би могли чути? (Одзив: Могу.)

Пододбор, који је изабран на данашњој седници, да испита хитно, да ли су уредбе, које се данас имају расправити праводобно стигле и спроведене Законодавном Одбору, довршено је расправу о томе предмету и г. Фехим Курбеговић изабран је за известноца већине и поднеће усмен извештај. Паравна ствар, све то у претпоставци да

је Одбор споразума с тим, да се расправа о извештају I. одсека о уредбама, које су на дневном реду одложни, док се не сврши расправа о овоме извештају.

Има реч г. извештајца.

Извештајца **Фехим Курбеговић**: Господо посланици, на интервенцију господина посланика Ђоновића дошло је у питање, да ли су уредбе, које су предате од појединих министарстава, предате у року предвиђеном у Уставу; наиме, да ли су предате у року од тридесет дана после изласа Устава.

Г. Ђоновић је прегледајући, како му је било дато у задатак од стране Законодавног Одбора, поједине уредбе констатовао, да их има много које нису праводобно предате и отворила се била дебата, па је изабран одбор у који је ушао господин Поповић и господин Ђоновић и ја, да прегледамо које су уредбе правовремено предане на претрес и ревизију. Пре него што се је тај преглед обавио, стављена је данас на дневни ред ова уредба Министра Финансија, и г. Ђоновић и други представници група ставили су приговоре, да се они не могу упустити у дебату, док се питање у целости не разјасни. Ми смо били на конференцији и већином гласова решили смо овако: држимо, ако је једна уредба од надлежног министарства правовремено експедована, отпослана, да је она и правовремено и спроведена. Не пита се, да ли је она правовремено стигла, него је главно да се углави, да ли је та уредба од надлежног министарства правовремено експедована. Ако је једна уредба од надлежног министарства спроведена, па макар и касније стигла, тиме се долази до тога да је она заиста правовремено спроведена. Општа правна пракса за све поднеске, који су везани роком јесте, да за њих њихов рок истиче опим часом кад буде онај списак или главни поднесак експедован и то долази у правовремени рок. Ова уредба Министарства Финансија експедована је 25. јула преко Министарства за Уставотворну Скупштину и Изједначење Закона; из министарства је експедована 27./7. а Одбору је стигла 30./7. Ми држимо, да је ова уредба, пошто је документовано, да је од Министарства Финансија експедована 25. јула, у року предвиђеном Уставом, правовремено спроведена и стога смо закључили већином гласова, да се може дискутовати, и ако се дискутује, да се неће нимало повредити члан 130. Устава, у коме се предвиђа једномесечни рок за предавање уредаба Законодавном Одбору. Ја предлажем у име већине, да се претрес обави а што се тиче других уредаба одбор који је изабран спровешће извиде и према томе поднеће Законодавном Одбору комплетан извештај.

Јован Ђоновић: Молим за реч као извештајца мањине.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Наш пословник познаје само известноца већине, а не известноца мањине. Ја Вам дајем реч као члану Законодавног Одбора.

Јован Ђоновић: Ја сам хтео да Вас подсетим на неке ствари, које су се раније десиле, кад је претресан члан 130. Устава. Ви знате, да је овај члан био на претресу, први пут, 3 месеца пре него што је изгласан Устав, и наравно сви чланови Владе и чланови Уставног Одбора, односно Законодавног Одбора, знали су тачно и јасно зашто се

доноси овакав члан; и господа Министри имала су довољно времена да се ориентирају, и да издаду наредбе својим органима, да припреме цео материјал, да у року, који је фиксиран уставом, предаду Законодавном Одбору, да га испита, и да по њему ради. То се знало, а по актима, које сам разгледао у нашој канцеларији, изгледа ми, да су господа Министри заборавили на своју дужност, па се у последњем моменту сетили и затражили, па врат на пос, уредбе и чак нису хтели прочитати чл. 130., да виде коме их треба упућивати, него су их упућивали час преко Министарства Правде, час преко Министарства за Конституцију! Тако су их могли упутити и преко посланства у Вашингтону! Ту се види један криминалан нерад, ту се види једно рђаво схватање дужности. То сам хтео најпре нагласити.

Друго, чланом 130. Устава остављен је рок за предају од месец дана. То није написано у Уставу без смисла, него са дубоким смислом. Рок је тај остављен зато, што се знало, да ће бити огроман материјал, који има да се свари у Законодавном Одбору, којему је за рад остављен други један рок, који не сме да пређе. Да би Законодавни Одбор могао тај огроман материјал у одређеном року да свари, одређен је рок предаје за месец дана. Само тако може он многобројне уредбе да прегледа и заврши. Јер, ако би се примило тумачење г. Курбеговића, ако је мериторан за подношење датум кад је Министарство послало акт, а не кад је акт стигао Законодавном Одбору, онда би наш рок за толико требао бити продужен, јер ми не би могли стићи. Тај је рок, дакле, предвиђен да би могли стићи, а на овај начин и оваквим тумачењем, не можемо стићи. Има уредаба, које су неправовремено предате, и ако примимо све уредбе, без разбора, невезујући се за рок када су предате Законодавном Одбору, онда би рад Законодавног Одбора био повећан и онда Влада може да се користи, и да те уредбе постану законима зато, што Законодавни Одбор није стигао да их прегледа. Стога, господо, ја се не могу сложити са њиховим мишљењем, да се сматра мериторно кад је уредба упућена, него да се лојално држимо чл. 130. и да лојално тражимо, да су све уредбе требале бити упућене у року од месец дана. Оне, пак, уредбе, које нису упућене у томе року, престају важити.

Од Министарства до Конституанте, није растојање од 1000 км. Акта су могла бити предана из руке у руку. Њих није требало упућивати ни преко Министарства, ни преко Поште. Не може се овај датум на акту узети као мериторан, то није датум предаје на пошти, него треба узети датум на експедиционој књизи или нашег деловодника. Ако се оспорава тачност нашег деловоднога протокола, као дана приспећа акта, онда треба да нас уверите доказима, да је учињена оманка, и онда бисмо ми наше чиновнике, који су погрешили и обмањивали нас, узели на одговорност. Стога, ја се не могу сложити са извештајем г. Курбеговићем, да се сматра, да су ове две уредбе правоваљано предате и да може бити дискусије о њима на основу члана 130. устава.

Ја мислим, господо, да треба наћи другу солуцију. Ви имате чл. 133. Устава. И све уредбе, које нису правоваљано предате, могле би да се подведу под чл. 133. Устава и тако донесу. То је

једини излаз из ове ситуације, а овако, како сте дошли не иде.

Потпредседник др. Светислав Поповић: Има реч др. А. Дулибић.

Др. Анте Дулибић: Господо, ја знам, да има много важних уредаба и закона, који не могу тако изићи изван снаге, јер би то било на штету земље. Али да се ми можемо бавити овим уредбама треба да нађемо други начин, ако се те уредбе доцније спроведу. Не могу пристати на тумачење већине одбора, да реч »спроведен« значи као експедиран и упућен. То је апсурдум, господо, а то се налази већ у чл. 130. Он каже шта значи реч »спроведен«. »Спроведен« значи оно што је већ прошло, то је оно што бих ја добио у своје руке, и (чита): »неноднети привремени закони, правилници и решења и друга акта престају важити...« Не само да је рок од месец дана перемторан рок, него има једна страшнија санкција, да те уредбе у опште престају важити. Нешто може да престане кад је поднесено, а поднесено, господо, кад је дошло, а не кад је и како је упућено. Разлог зашто се ја буним против тумачења одборске већине, то је стога, што наш Устав предвиђа многе рокове што се тиче судова и грађанских власти. Све је везано за неке рокове, и ако ми почнемо овако да тумачимо рокове као што овде тумачимо и као што се овде хоће да тумачи, онда више нема Устава и гаранције. Јер, ако закон предвиђа рок од два дана, онда се тај рок може продужити на тај начин и месец дана. Како сам већ горе нагласио, да чл. 130. каже што значи реч »спроведен« т. ј. да то значи исто, шта и »поднет«. (Стјепан Барић: Онда је г. Министар могао да до задњег дана држи те све уредбе код себе.) Нађимо, господо, који други начин, и немојмо стварати један прејудиц, јер, ако данас прихватимо то тумачење, онда стварамо један прејудиц, којим сте најважније одредбе Устава уништили и зато остајем у томе, да се има сматрати, да ова уредба није поднесена, или као што закон каже: »Спроведена« или »поднесена« на време. Нађимо један други начин излаза, али рећи да су ове уредбе баш поднесене у законитом року то мислим, да не можемо и не смемо казати.

Потпредседник др. Светислав Поповић: Реч има господин Јовановић.

Јован Јовановић: Ја се придружујем овом тумачењу г. Дулибића и Боновића и слажем се с њима. Ја мислим, да ми не можемо примити, да је ова уредба благовремено поднета Законодавном одбору на рад, и да због тога треба тражити један други начин, да се из ове ситуације изиђе, јер је ова уредба хитна. Ми се можемо ослоњити на чл. 133. и помоћу њега изаћи из те ситуације.

Потпредседник др. Светислав Поповић: Реч има г. Барић.

Стјепан Барић: Господо, ја мислим, ако се ствар дубље размисли, да ћемо видети да тако не иде. По овом тумачењу још би данас могао г. министар конституанте да имаде таквих уредаба једно море, и да их код себе држи и онда да их задњи дан овамо поднесе. После 5 месеци могао би да их поднесе г. министар за конституанту. Ако се узме да је министар послао уредбу директно на скупштину, и да је поштом ишла, још би ишло, али тај пут није као једини прописан. Могло би се десити, да има у Министарству правде

и у Министарству за конституанту уредбе, које леже и које ћемо ми добити један дан прије, него што бисмо могли све скупа да решимо. Солуцију треба тражити на други начин, а не на овај.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Реч има извештача.

Извештач **Фехим Курбеговић**: Морам укратко да реплицирам на приговоре господe предговорника. Ја не знам од куда господа долазе да на једанпут извршу правном праксом уставноњена правила о достављању аката. (**Јован Ђонович**: Ми не извршемо ништа. Ја не оградајем против таквих израза.) Ја не знам од куда долази да г. др. Дулибић тумачи, да спровести нешто значи да то дође ономе у руке коме је намјењено. Ако ја нешто хоћу да спровађам, главно је, да спровађам потребним инструментима и документима онскрбим и да даље одтурим оним путем, којим треба да иде; а да ли ће оно стићи правовремено или не, то је друга ствар. Кад бисмо се таквог гледишта држали код судова, нарочито тамо где су комуникациона средства слаба и рђава, онда никада не би странке добиле могућности за улагање правних лијекова. Ако је Министарство финансија својим званичним књигама и регистрима, којима морамо да верујемо, експедовало, спровело, ове уредбе 25. јула са дописом на министра конституанте где га моли да одмах предложи законодавном одбору на претрес и на ревизију и ако видимо, да је стигло министарству конституанте 27. јула, дакле 2 дана касније, онда је јасно, да је министар финансија одржао законом предвиђени рок спровађања, и да је та уредба правовремено спроведена Законодавном одбору. Према овоме су сва друга тумачења излишна. Јер, ако би се држао дан стигнућа таквога акта важним, онда бисмо могли сваком акту направити стотину неприлика. Што би било, да би Министарство финансија један законски предлог 29. јула спровело законодавном одбору и спровело га у вече, кад Законодавни одбор своју манипулацију свршава и наједанпут онај носач тај акт изгуби, или му буде украден и онда Министарство финансија опет наново мора да спреми тај акт; да ли би био у том случају изгубљен рок? Не би. Јер што није правовремено стигло, то је друга ствар: Стога предлажем, да се ова уредба узме као да је правовремено спроведена од Министарства финансија и да се узме у претрес.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Има реч г. Ђонович.

Јован Ђонович: Ја ћу да се оградим прво, од начина третирања г. Курбеговића. Г. Курбеговић употребљава израз, да ми ту нешто »извршемо«. То је, господе, један тешки израз и он се у заједници међу људима културнима и добро васпитанима не употребљава. Наше тумачење чланку 130. није извртање. Овакав начин разговора није добар, он не води ничему и ако будемо овако даље наставили, не можемо доћи ни до каквих добрих резултата. Ми нисмо ништа извртали, али да је г. Курбеговић хтео да помена извесне ствари, да лакше проведе оно што је хтео, то знамо. Он је поменао судску процедуру и судске рокове, па кажао, кад бисмо ми схватили ову уставну одредбу, како ми кажемо, онда неби могао ни један акт правовремено стићи. Међутим, г. Курбеговић заборава, да су ова акта требала да стигну овде у

предвиђеном року, јер су сва надлежства, која их налажу, у Београду. Акта, ваља да, не треба да путују од Министарства Финансија или Министарства Правде и Социјалне Политике до Скупштине, данима и месецима, него су могла да стигну за један сат. Овакво наше тумачење не обара рокове, који су предвиђени грађанским и кривичним законом. Ово наше тумачење и овај условни рок одређени су са обзиром на ове специјалне ствари, те се може примити само тумачење онако како га ми дајемо, а никако како га даје г. Курбеговић. Најзад хоћу да кажем још и ово, да ми гласњем Устава не смемо направљати административне грешке. Ја налазим да треба неко да одговара за ово. Тај неко треба да одговара пред Скупштином, а он после нека узме на одговорност оне друге тамо. Ја бих хтео да предложим једну солуцију, помоћу које бисмо могли да изиђемо из овога хаоса. Једини се излаз може наћи у примени чл. 133. или чл. 94. Устава. То је једини излаз, јер има $\frac{3}{4}$ уредба које нису у законском року поднете Законодавном одбору.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Има реч г. Курбеговић ради личног објашњења.

Фехим Курбеговић: Г. Ђонович је узео моје речи врло зло. Ја сам казао: г. Дулибић и предговорници извршу досад у правној пракси утврђено правило. С тим нисам хтео да кажем, да они хотимце извршу него сам тим хтео да кажем, да они на други начин тумаче ове рокове, него како се досад тумачило. Овом приликом хоћу да изјавим, да не сматрам, да они имају какве тенденције рђаве и да то чине мала фиде.

А што се тиче тога да су Министарства близу овде и да ту има грешака и да нису правовремено Уредбе стигле, ја сматрам да то не стоји, јер ако су правовремено експедоване, то је нешто сасвим друго, него кад је правовремено достављено и главно је да је правовремено експедовано. А ако су биле какве грешке код спровађања, ми ћемо истражити и видети ко је те погрешке учинио и они се могу позвати на одговорност. Али главно је ово, да је члан 130. Устава овде потпуно одржат и да апсолутно није повређен и с тога мислим, да се ова Уредба узме за основу и генералног и специјалног претреса.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Има реч г. Дулибић ради личног објашњења. Молим госпoду посланике, која узимају реч ради личног објашњења, да се држе граница личног објашњења.

Др. **Анте Дулибић**: Госпoде, овде је пала реч, да ми извршемо прави смисао ове уставне одредбе. Ако ви прихватите ово тумачење, ви ову реч »спровести« имате не само у овом члану него је имате и у другим члановима овога нашег Устава. Ви ову реч имате и у члану Устава, који говори о штампи, да је власт дужна спровести дело суду за 24 сата. Ако се тумачи ствар онако како је тумачи г. Курбеговић, онда је слобода штампе пропала, јер нема ништа што може власт да веже за рок, у коме је дужна дело да спроведе. Ако се узме ово тумачење г. Курбеговића за тачно, онда може се десити да Законодавном Одбору стигну поједине Уредбе после шест месеци и да је Законодавни Одбор дужан да и те Уредбе реши, и ако је Законодавни Одбор дужан да све ове уредбе реши у року од пет месеци. Ако би се ово тумачење г. Курбеговића узело као тачно, онда би и по-

еле пет месеци Министри могли да стварају уредбе, и Законодавни Одбор имао би, по тумачењу г. Курбеговића, да решава о томе. Ја мислим да Законодавни Одбор не би могао то решавати, јер ови су рокови строги и не могу се арбитрарно тумачити. Због тога требало би створити један закључак бар Пленума Народне Скупштине и учинити нешто, али немојмо да се софизмима служимо и да утврђујемо нешто, што би остављало утисак у целбј јавности, да смо учинили једно противуставно и незаконито дело и да смо тумачили одредбе онако како здрав разум не може примити. Има ту важних уредаба. Има ту и међународних уговора и не може се појединим софизмима тумачити једна законска одредба овако како ви хоћете да је протумачите.

Милисав Рајчевић: Ја мислим, господо, да уставотворац, кад је правно овај члан 130., није се занимао оваквим питањима, каквим се ми сада бавимо и занимамо, јер је претпостављао, да ствар спроведена из Министарства биће на време примљена у Скупштини. Члан 130. Устава тачно и јасно каже: »У року од месец дана од проглашења Устава Влада је дужна спровести све привремене законе, уредбе, правилнике...«. »Спровести«, то представља једну дужност за онога, који спроводи, који шаље и ако је он на време ту своју дужност извршио, ја мислим, да је онда с тим свршено. То је исто тако као и код судова, где имате законом одређен рок за предају жалбе. Кад се у закону каже: да сте дужни предати жалбу Државном Савету у року од 14 дана, на вама је терет да то учините. И ако ви у року од 14 дана учините да то учините, ви сте своју дужност извршили. Не мора тај акт, та ваша жалба доићи и доћи у Државни Савет у року од 14 дана. Довољно је ако сте ви у томе року предали жалбу на пошту, и то макар у вече у пет сати, када она неће тога истога дана отићи Државном Савету из поште, него можда следећег или другог дана. Предајом жалбе пошти у одређеном року, ви сте своју дужност потпуно извршили. Исто тако се ова ствар имала разумети и овде: кад су министарства у року од месец дана свршила своју дужност и спровела те уредбе, да су она извршила тиме своју дужност. А ако се десно такав случај, особито кад се у Скупштини не ради, и кад нема чиновништва, (Глас: Има, има!) и кад је то чиновништво прилично без реда, да та уредба није стигла у Скупштину тога истога дана, или можда и сутрадан и то онда, кад ми пишемо радили, него кад смо тек после 15 дана почели рад, — ја мислим, да тиме није повријеђен Устав, нити је ичије право тиме повређено. Тиме што је једна уредба, која је у законском року спроведена, стајала код разносача, или са других разлога није била предата самој Скупштини, тиме није нико оштећен, нити је члан 130. Устава повређен. То није толико важно питање, да бисмо се ми њиме толико бавили и претресали га. Јер кад се каже у члану 130. Устава, да је влада дужна спровести уредбу у одређеном року, и кад је она успела, да је у томе року и спроведе, она је онда своју дужност потпуно извршила, и ми морамо ту уредбу узети у претрес.

Сакиб Коркут: Ми имамо у члану 130. Устава две речи, два израза: »спровести« и »не поднети«. Апсолутно нигде немамо реч »доставити« ни на једном, ни на другом месту. Да је уставо-

творац хтео нарочито истаћи и нагласити, да се све уредбе морају доставити Законодавном Одбору у одређеном року, он би употребио једноставан израз »доставити«, а не би употребљавао изразе »спровести« и »не поднети«. Онај, који је стилизовао овај члан Устава, узео је у Србији уобичајени термин. Код њих »спровести« значи исто што код нас преко доставити и упутити. Спровести то код нас значи упутити. (Глас: Није тако!) Изволите се распитати код свих који воде администрацију, и они ће вам рећи, да србијански израз »спровести« значи код нас упутити. Код нас се употребљава реч упутити. Због тога, господо, ја стојим на томе гледишту, да је г. Министар Финансија упутивши 25. ову своју уредбу Законодавном Одбору, одговорно својој дужности према члану 130. Устава, (Глас: Е, то је оно што није тако!) Он је бона фиде нашао једну добру пошту, која му се сама по себи понудила, а то је Министарство за Уставотворну Скупштину, које је расписом од дванаестог понудило једну лецу услугу, а учинило је, ја признајем, једну врло дјелу услугу. Учинило је тиме, што је Министарство за Уставотворну Скупштину имало лош апарат да ово спроведе, што је од других преузело. Да није Министарство за Уставотворну Скупштину расписало распис од 12. и да није рекло колегама, ја ћу да вам учиним једну услугу, они би сами спровели директно Законодавном одбору.

Министарство Финансија нашло је један готов пут и рачунајући да шаље експресом, упутило своје уредбе једном вициналном железницом: ја не знам, или тамо није било довољно горива, — мазива или је фалио машиниста, али министарство за Уставотворну Скупштину носи моралну одговорност ради ових скандалозних рокова, где је за пренос аката из једне куће у другу потребно пет до шест дана. Онај, који спроводи, није крив за доставу. Министарство Финансија је тај рок очувало, те према томе треба прихватити ову уредбу као да је правовремено дошла. Ја се слажем са господином Ђоновићем, да овде има једна кажњива немарност у Министарству за Уставотворну Скупштину, и да би томе требало у истину стати на пут. Ја ћу да ову немарност означим и друкчије и рећи ћу да је решавање, као што је вршено од стране Министарства за Уставотворну Скупштину, слично пређашњој турској торби, где су акта слагана у једну торбу, на пошто се пацуну торба, онда се тек носи. Изгледа, да је господин Министар за Уставотворну Скупштину научио у Цариграду на ову торбу.

Али ја упозоравам, да се ова торба да и претрести. Ми имамо одбор, који ће у року од три дана установити и паћи шта све у торби има. Само је питање има ли још која торба у Министарству Правде и т. д. И кад се изврши претрес ове и евентуално још које торбе, нова не може доћи, јер ће их одбор прегледати и што буде нашао до три дана казати, ово је било. Касније неће бити могуће изнети нову торбу, јер ће одбор испразнити главну торбу и бацити је у Дунав или Саву. Из ових разлога ово не значи патевање од стране већине одбора и ја држим, да је ова уредба као што је достављена редовито предложена, а што је закаснела кривица је у Министарству што је отворило торбу.

Ја се слажем с господом, да ову торбу треба издробити и ишчистити, а и казнити онога, који је

главни кривац што је лоше отворио ову торбу, т. ј. Министар за Уставотворну Скупштину. Он треба за ово да одговара а ко ће њему да одговара то је његово. С тога нема места приговору од стране господина Дулибића, кад постоји Одбор, који ће прегледати све доставе, да се ствара неугодна ситуација и да нешто може да дође из једнога Министарства након пет месеци, јер свршетком рада овога одбора биће свршене и све доставе а касније доставе неће вреде.

Ја сам овим завршио и предлажем, да се прихвати предлог навестиоца одборске већине.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Реч има господин Ј. Ђонових.

Јован Ђонових: Молим вас, ја сам хтео само да вас упозорим на овај акт господина Министра Финансија. То је потребно ради ваше оријентације. Између осталог господин Министар Финансија каже: »У одговору на ваше писмо број 710 од 12. јулија част ми је доставити Вам...« и т. д. па онда даље: »Молим Вас да ово изволите доставити Законодавном Одбору Народне Скупштине«.

Молим Вас, господо, ви видите да овде господин Министар Финансија моли свога колегу Министра за Конституанту, да овај списак уредаба достави Законодавном Одбору. Дакле господин Министар Финансија није њих нама директно упутно. То је једно. (**Сакиб Коркут**: Прочитајте почетак. Он се ту позива на акт Министра Конституанте.) Овај акт господина Министра Финансија написан је 25. јула... (**Сакиб Коркут**: Молим вас, прочитајте поново почетак.) Молим, ево да прочитам (чита): »У одговору на ваше писмо бр. 710 од 12. јула част ми је доставити Вам...«

Дакле, видите, да се рђавим путем упутила дискусија, јер у чл. 130. каже се, да ни један Министар не може имати поштару, него мора да упути Законодавном Одбору. (**Љуба Трандафиловић**: Не стоји тако, Тамо стоји, да је влада дужна да то уради.) Да, овде се каже, да је влада дужна, да све те уредбе упути директно Законодавном Одбору.

Ја сам хтео само да кажем, да је господин Министар Финансија ове уредбе упутно 25. јула Министарству за Конституанту и да су оне стигле у Министарство за Конституанту 27. и тога дана заведене. Али је тај акт тамо лежао и на крају крајева створио се овде, у нашој канцеларији, 30. јула, дакле на два дана пошто је протекао уставни рок. А ево, господо, како је спроведен, на њему нема чак ни потписа. Овај је акт могао да напише у Министарству за Конституанту ко хоће, јер није ни потписан! Ни практикант га није потписао, кад га је упутно! Овако комуницирање са Законодавним Одбором и Народном Скупштином није ништа друго него унижавање Законодавног Одбора и Народне Скупштине. Овако се не општи са највећим телом у земљи.

Господин Коркут нам је рекао, да је у Уставу употребљена реч »спровести«, што значи послати, али нам господин Коркут ништа не каже шта значи реч »не поднети«. Ово овде значи најпросто да тај акт нама није поднет, а господин Коркут треба да нам објасни и ту једну реч.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Господо, листа говорника је исцрпљена. За реч се више нико није пријавио, према томе је претрес завршен.

Гласаћемо о извештају посебнога Одбора. Она господа, која примају предлог Одбора седеће, а која су против предлога, она ће устати (Већина седи.) Извештај Одбора је примљен већином гласова, пошто је већина седела. Сад отварам претрес о извештају I. секције о Уредби о Изменама и Допунама у закону о општој царинској тарифи.

Пошто се измена тиче само једнога члана. мислим, да није ни потребно спроводити прво генерално па онда специјалан претрес, него да ствар решимо једним претресом. (Прима се.)

Др. **Анте Дулибић**: Ја мислим, да су ове измене, које се предлажу, врло добре и да се у главном овде не би имало шта приговорити. Узгред хоћу да упозорим господина Министра и да га умолим као што је поднео ову измену, да настане да се и друге потешкоће и сметње, које отежавају промет на нашим царинарницама, што пре отклоне. Јер, ако хоћемо да наша трговина не трпи ради тога застоја на царинарницама, ако хоћемо да послови на царинарницама иду као што треба, онда на њима треба да се ради кулантно и да се поступа разборито, а не да се чине шикане и да се праве потешкоће. Такав сам на пример случај видео кад сам недавно био у Шибенику. Ту се је радило о некаквој роби, која је дошла тамо, и неки су казали, да она мора да се шаље у Сплит, док су други говорили, да то не мора да буде. Трговац је казао, како ћу ја ту робу да шаљем у Сплит лађом, па да отуда опет враћам у Шибеник и онда је најпросто сву робу вратио тамо одакле му је и дошла. Ако се, господо, не уради све што је потребно да се олакша промет и да се послови на царинарницама што брже свршавају, онда ће наша трговина од тога трпети велике штете.

Гледе саме ове основе имам да поставим један предлог. У члану 22. речено је, да у случају спора неће се платити лежарина, ако се овај спор реши у целини у корист окривљенога и декларанта. Ја мислим, да је оваква стилизација овога члана једна велика неправда, јер, господо, ми не смемо једну странку, која мисли, да је у пуном праву застрашивати тиме, што ћемо јој рећи: Ако не успеши у своје праву баш у целини, а то је са 100%, онда ћеш морати да платиш лежарину. Господо, лежарина не износи тако малу суму, могу бити у питању и цели вагони и онда она може изнети врло велике суме. Зато треба по моме мишљењу ову реч »у целини« избацили, и онда ће остати овако: ... ако се спор реши у корист окривљенога или декларанта. Није право, ако неко не добије за 10%, да онда плати целу лежарину и да се тиме застрашују странке, те да се патерају, да се одреку свога права, које би често пута могле да утврде, када не би биле застрашене тиме, да ће платити целу лежарину, ако не победе у целини. Зато и молим, да се ове речи »у целини« избаце.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Реч има господин Министар Финансија.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: На прву приметбу господина дра. Дулибића, која се односи на тешкоће, које постоје на нашим царинарницама, односно које се односе на манипулацију, морам рећи, да је узрок томе тај, што још немамо довољан број стручнога особља, а затим други је разлог што немамо довољног броја магацина, а на послетку разлог су и саобраћајне тешкоће. То су узроци, који се не могу уклонити брзо.